

Sabina Lešnik, sabina.lesnik@guest.arnes.si

*Dr. Milena Ivanuš Grmek, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta,
milena.grmek@uni-mb.si*

*Dr. Mihaela Brumen, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta,
mihaela.brumen@uni-mb.si*

Učenje tujih jezikov z vidika staršev iz različnih slovenskih regij

Izvirni znanstveni članek

UDK 373.3:81'243(497.4)

POVZETEK

V članku obravnavamo stališča staršev do učenja tujih jezikov v štirih statističnih regijah v Sloveniji (Pomurska, Podravska, Osrednjeslovenska in Goriška regija). Uvodoma predstavljamo nekatere teorije učenja in poučevanja tujega jezika v otroštvu ter vlogo staršev pri tujejezikovnem izobraževanju. Sledi predstavitev empirične raziskave, ki je potekala v letu 2012; njen cilj je bil proučiti stališča staršev učencev devetih razredov slovenskih osnovnih šol do učenja tujih jezikov. Na podlagi rezultatov raziskave smo ugotovili, da ima večina staršev do učenja tujih jezikov pozitiven odnos. V raziskavi prav tako ugotavljamo, da obstaja statistično značilna razlika v stališčih staršev do učenja tujih jezikov glede na različne regije.

Ključne besede: tuji jeziki, stališča staršev, osnovna šola, statistične regije v Republiki Sloveniji

Views of Parents from Different Regions Across Slovenia on Learning Foreign Languages

ABSTRACT

This paper discusses the views of parents from four statistical regions of Slovenia (Mura, Drava, Central Slovenia, and Gorizia) on foreign language learning. First, we introduce some theories on learning and teaching foreign languages at the primary level and define the role of parents in foreign language education. Further on, we provide the results of an empirical research study which took place in 2012 and the goal of which was to examine what parents of students in the ninth grade of Slovenian primary schools thought about language learning. Based on the survey results, we found that the majority of parents had a positive attitude toward foreign language learning. Furthermore, there was a statistically significant difference among parents coming from different Slovenian regions with regard to foreign language learning.

Key words: foreign languages, parents' attitudes, primary school, statistical regions of Slovenia

Uvod

Jezikovna politika v Evropski uniji temelji na načelu večjezičnosti, sodobne evropske smernice pa predvidevajo večjezičnega govorca (npr. *Guide for the Development of Language Education Policies in Europe: From Linguistic Diversity to Plurilingual Education, Common European Framework of Reference for Languages, The Council of Europe - Language Policy Division*). Poleg maternega jezika naj bi vsak Evropejec obvladal še dva tuja jezika, saj zaradi mobilnosti, vključevanja v skupni evropski prostor, vstopanja podjetij k nam in internacionalizacije poslovanja znanje tujih jezikov postaja nuja, vrednota in prednost. Ljudje, ki obvladajo tuje jezike, se ali zaradi izobraževanja ali zaradi poklica lažje selijo, imajo večje možnosti pri razvoju poklicne poti in so konkurenčnejši na trgu delovne sile. S sporazumevanjem v več kot enem jeziku smo bolj odprti za poglede drugih ljudi in za drugačne kulture. Tudi osnovna vrednota v združenih Evropi je jezikovna raznolikost, ki temelji na spoštovanju posameznika ter njegove kulture in drugačnosti.

Osnovni namen raziskave je bil proučiti stališča staršev do učenja tujih jezikov v osnovnih šolah, saj študije (Ho, 2002; Pižorn in Vogrinc, 2010) ugotavljajo, da je sodelovalno akcijsko raziskovanje (angl. *participatory action research*), v katerega

so vključeni tako šola kot starši, tisti način, ki ima tudi na sistemski ravni največ možnosti za uspeh.

Začetki učenja tujega jezika

Zadnjih nekaj let znanstveniki precej razpravljajo o starosti, ki bi bila primerna oziroma optimalna za začetek učenja tujega jezika. Obstajajo številne teorije, znanstvene razprave in raziskave (npr. Harley, 1998; Singleton, 1989), ki iščejo in ponujajo odgovore na omenjeno vprašanje. Prva, ki sta omenjala tako imenovano »kritično obdobje« za učenje tujega jezika, Penfield in Roberts (1959), sta menila, da je z učenjem tujega jezika najbolje začeti pred otrokovim devetim letom starosti, ker človeški možgani po tem obdobju postajajo vedno bolj »togi«. Nekaj let kasneje je Lenneberg (1967) trdil, da v tem obdobju pride do lateralizacije ali stranskosti človeških možganov, da med otrokovo puberteto pride do bioloških sprememb v levi hemisferi ter da so te spremembe povezane s sposobnostjo učenja tujega jezika. Menil je tudi, da se otrok po puberteti tuji jezik uči mnogo težje kakor pred puberteto, torej v času hitrega nevrološkega razvoja. Nekateri drugi raziskovalci (Krashen, 1973) se s to teorijo niso strinjali in so menili, da se lateralizacija v možganih konča že prej, ko je otrok star pet let, začne pa se že pred rojstvom. Pinker (1994) meni, da so človeški možgani sestavljeni tako, da je bolje, če se otrok prvega tujega jezika uči zelo zgodaj, saj so »mlajši« možgani bolj dovzetni za učenje tujega jezika. Nekateri raziskovalci (Snow in Hoefnagel Hohle, 1978; McLaughlin, 1985) menijo, da se v začetni fazi nekoliko starejši učenci tuji jezik učijo hitreje in bolj učinkovito. Tudi Rivera (1998) je ugotovil, da so se pri učenju tujega jezika v začetni fazi pridobivanja fonologije adolescenti odrezali nekoliko bolj kot mlajši otroci. Nekateri raziskovalci (Krashen, Scarcella in Long, 1982) pa menijo, da imajo mlajši otroci prednost pri učenju tujega jezika (fonologija, intuitivno sprejemanje tujejezikovnih vzorcev, boljši kognitivni razvoj) in so dolgoročno bolj učinkoviti, čeprav so starejši učenci hitrejši, vendar le na kratek rok, predvsem pa to velja za ustno izražanje oziroma za komunikacijo (Harley, 1998). Zaradi prožnosti govornih organov in posledično neomejenih fonetičnih možnosti učenje tujega jezika zagovarjajo tudi novejši avtorji (Brumen, 2003; Čok, Skela, Kogoj in Razdevšek Pučko, 1999; Videmšek, Drašler in Pišot, 2003; Pižorn, 2009; Lipavic Oštir in Jazbec, 2010).

Vloga staršev pri tujejezikovnem izobraževanju

Odločilno vlogo v otrokovem izobraževanju imajo prav gotovo starši. Bartram (2006) meni, da lahko starši svoja stališča do učenja tujih jezikov otroku sporočajo aktivno (spodbujanje otroka h gledanju tujejezikovnih oddaj, nakup tujejezikovnih gradiv, dodatna jezikovna izobraževanja, pozitiven lasten vzgled). Na stališča, ki

jih imajo starši do učenja tujih jezikov, pogosto vpliva tudi njihovo lastno znanje ali neznanje tujih jezikov. Stališča staršev do učenja tujih jezikov so pogosto povezana z njihovimi osebnimi izkušnjami ter tudi z zgodovino in kulturo države (Bem, 1970; Walker in Tedick, 2000; Bartram, 2006). Novejše študije (Cooper in Maloof, 1999; Elliot, 1996; Heining Boynton, 1993; Jacobson, 2005; Met, 1980) dokazujejo, da si starši želijo in si prizadevajo za uvedbo tujejezikovnih programov že pred uradnim začetkom učenja tujega jezika v šoli. V Grčiji (Jacobson, 2005) mnogi starši svoje otroke vpišejo v zasebne in plačljive tujejezikovne programe že v vrtcu, saj se pouk tujega jezika v javnih šolah začne šele v petem razredu. Tudi v Sloveniji starši cenijo znanje tujih jezikov, mnogo staršev svoje (pred)šolske otroke dodatno vključuje v tečajne oblike učenja tujih jezikov zunaj vrtca in šole (Fras Berro in Deutsch, 2007).

Žakelj in Ivanuš Grmek (2010) ugotavljata povezanost med socialno-ekonomskim statusom prebivalstva v posameznih regijah v Sloveniji in dosežki na nacionalnih preverjanjih znanja pri maternem jeziku in matematiki. Rezultati njune raziskave kažejo, da imata Podravska in Pomurska statistična regija najnižje dosežke tako pri slovenskem jeziku kot pri matematiki in da ima Pomurska regija tudi najnižja kazalca pri dohodku in izobrazbi, medtem ko to za Podravsko regijo ne velja tako izrazito. Podravska regija se tako pri slovenskemu jeziku kot pri matematiki uvršča na predzadnje mesto, medtem ko se po dohodku ne uvršča najnižje, po izobrazbi pa je celo v zgornji polovici. Pri obeh predmetih opažata močno povezanost dosežkov z izobrazbo ljudi v regiji in tudi z dohodki.

Različne raziskave v Sloveniji (Pižorn in Vogrinc, 2010; Rakovec, 2009; Čagran, Brumen in Fras Berro, 2009; Marjanovič Umek, Fekonja Peklaj, Hočevar in Lepičnik Vodopivec, 2011) proučujejo stališča staršev do učenja in poučevanja tujega jezika v otroštvu, vendar raziskava, ki bi ugotavljala vlogo socialno-ekonomskega statusa prebivalstva v posameznih regijah pri poučevanju tujega jezika, še ni bila opravljena. Ta deficit delno odpravlja naša raziskava, ki jo predstavljamo v nadaljevanju.

Empirična raziskava

Namen raziskave

Osnovni namen raziskave je proučiti stališča staršev učencev devetih razredov slovenskih osnovnih šol do učenja tujih jezikov. Osredotočili smo se na stališča staršev do učenja tujih jezikov v otroštvu, do števila in izbire tujih jezikov, do pomembnosti tujih jezikov.

V okviru teh raziskovalnih vprašanj nas je zanimal vpliv različnih regij (Osrednjeslovenska, Goriška, Podravska in Pomurska regija).

Metodologija

Pri raziskovalnem delu smo uporabili deskriptivno in kavzalno neeksperimentalno metodo empiričnega pedagoškega raziskovanja. V raziskavi je sodelovalo 200 staršev učencev devetih razredov osnovnih šol iz štirih statističnih regij v Sloveniji: Osrednjeslovenske, Goriške, Podravske in Pomurske. Podatke smo zbirali z anketnim vprašalnikom, ki je bil sestavljen iz vprašanj zaprtega tipa, le eno vprašanje je bilo odprtega tipa. Vprašalnik zajema 24 stališč do učenja tujih jezikov z ocenjevalno, stopnjevano lestvico, uvodni sklop pa prinaša podatke o raziskovalnem vzorcu (spol, starost, izobrazba ...).

Uporabljeni anketni vprašalnik je imel zagotovljene naslednje karakteristike: veljavnost, objektivnost, zanesljivost ($\alpha = 0,760$).

Rezultate predstavljamo tabelarično. Uporabili smo osnovno deskriptivno in inferenčno statistiko (za ugotavljanje razlik v stališčih staršev glede na statistično regijo smo uporabili Kruskal-Wallisov test in analizo variance).

Rezultati in interpretacija

Rezultate prikazujemo v treh sklopih: 1. stališča staršev do učenja tujih jezikov v otroštvu, 2. stališča staršev do števila in izbire tujih jezikov v osnovni šoli in 3. stališča staršev do pomembnosti tujih jezikov.

1. Stališča staršev do učenja tujih jezikov v otroštvu

Preglednica 1: Števila (f) in strukturni odstotki (f %) staršev glede na njihova stališča do učenja tujih jezikov v otroštvu

Trditve	Števila in strukturni odstotki	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Se strinjam	Popolnoma se strinjam	Skupaj
Otroci naj bi z učenjem tujega jezika začeli že v vrtcu.	f	25	50	31	59	35	200
	f %	12,5	25,0	15,5	29,5	17,5	100,0
Otroci naj bi z učenjem tujega jezika začeli v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju OŠ.	f	10	30	26	98	36	200
	f %	5,0	15,0	13,0	49,0	18,0	100,0
Otroci naj bi z učenjem tujega jezika začeli v četrtem razredu OŠ.	f	18	57	25	59	41	200
	f %	9,0	28,5	12,5	29,5	20,5	100,0

49 % staršev, ki so sodelovali v raziskavi, meni, da naj bi otroci z učenjem tujega jezika začeli v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole, tj. med šestim in osmim letom starosti. 29,5 % staršev meni, da bi bilo najprimernejše obdobje za začetek učenja tujega jezika predšolsko obdobje, enak odstotek staršev (29,5 %) pa, da je z učenjem tujega jezika najbolje začeti v četrtem razredu osnovne šole, tj. pri starosti devetih let. Rezultati sovpadajo z raziskavo v Eurobarometru 54 (2001), v kateri je 55 % anketiranih staršev menilo, da je z učenjem prvega in drugega tujega jezika potrebno začeti od starosti šestih let naprej, 39 % pa, da je z učenjem potrebno začeti že pred šestim letom, od tega je 17 % anketiranih staršev soglašalo z učenjem dveh tujih jezikov pred starostjo šestih let.

Preglednica 2: Izid Kruskal-Wallisovega (K-W) preizkusa razlik v stališčih staršev do zgodnjega učenja tujih jezikov glede na regijo

Trditve	Regija	\bar{R}	Izid K-W-preizkusa	
			χ^2	P
Otroci naj bi z učenjem tujega jezika začeli že v vrtcu.	Podravska	107,73	5,432	0,143
	Pomurska	97,11		
	Osrednjeslovenska	110,28		
	Goriška	86,88		
Otroci naj bi z učenjem tujega jezika začeli v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju OŠ.	Podravska	114,42	10,894	0,012
	Pomurska	104,94		
	Osrednjeslovenska	102,58		
	Goriška	80,06		
Otroci naj bi z učenjem tujega jezika začeli v četrtem razredu OŠ.	Podravska	94,96	5,122	0,163
	Pomurska	92,85		
	Osrednjeslovenska	115,65		
	Goriška	98,54		

Statistično značilna razlika (**P = 0,012**) se kaže v trditvi staršev, da naj bi otroci z učenjem tujega jezika začeli v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole. Kot je razvidno iz preglednice, se s to trditvijo najbolj strinjajo starši iz Podravske regije, najmanj pa starši iz Goriške regije. Prav tako lahko iz podatkov razberemo, da se starši iz Osrednjeslovenske regije najbolj strinjajo z izjavo, da naj bi otroci z učenjem tujega jezika začeli že v vrtcu, sledijo pa starši iz Podravske regije. Starši iz teh dveh regij se zavedajo pomena večjezičnosti in medkulturnosti ter podpirajo učenje tujega jezika vse od predšolske stopnje naprej, zato tudi vključujejo otroke v dodatne popoldanske tečaje, k fakultativnemu pouku oziroma k interesnim dejavnostim.

2. Stališča staršev do števila in izbire tujih jezikov

V nadaljevanju predstavljamo stališča staršev do števila in izbire tujih jezikov v osnovni šoli.

Preglednica 3: Števila (f) in strukturalni odstotki (f %) staršev glede na njihova stališča do števila in izbire tujih jezikov

Trditve	Števila in strukturalni odstotki	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Se strinjam	Popolnoma se strinjam	Skupaj
Učenci naj se v OŠ učijo dva obvezna tuja jezika.	f	14	32	28	74	52	200
	f %	7,0	16,0	14,0	37,0	26,0	100,0
Če bi se učenci učili dva obvezna tuja jezika, bi jim šola kot izbirni predmet lahko ponudila še tretji tuji jezik.	f	12	52	48	73	15	200
	f %	6,0	26,0	24,0	36,5	7,5	100,0
Učencem naj šola ponudi drugi tuji jezik le kot izbirni predmet.	f	10	63	36	66	25	200
	f %	5,0	31,5	18,0	33,0	12,5	100,0
Prvi obvezni tuji jezik naj bo angleški jezik.	f	5	12	28	62	93	200
	f %	2,5	6,0	14,0	31,0	46,5	100,0
Drugi obvezni tuji jezik naj bo nemški jezik.	f	16	37	49	60	38	200
	f %	8,0	18,5	24,5	30,0	19,0	100,0
Drugi obvezni tuji jezik naj bo jezik najbližje sosednje države.	f	8	61	46	58	27	200
	f %	4,0	30,5	23,0	29,0	13,5	100,0

Več kot polovica anketiranih staršev (63,0 %) si želi, da bi se njihovi otroci v osnovni šoli učili dva tuja jezika, nekaj (37,5 %) pa jih tudi meni, naj šola otrokom ponudi še tretji tuji jezik kot izbirni predmet. Precej staršev (77,5 %) meni, naj bo prvi obvezni tuji jezik angleščina, in slaba polovica staršev (49 %), naj bo drugi obvezni tuji jezik nemščina. 42,5 % staršev se strinja s stališčem, naj bo drugi tuji jezik jezik najbližje sosednje države. Tudi v Eurobarometru 54 (2001) je 77,0 % anketiranih staršev menilo, da se otroci morajo učiti angleščino kot enega izmed prvih dveh tujih jezikov. Na drugem mestu sta bili francoščina s 33,0 % in nemščina z 28,0 %.

Preglednica 4: Izid Kruskal-Wallisovega (K-W) preizkusa razlik v stališčih staršev o številu in izbiri tujih jezikov glede na regijo

Trditve	Regija	\bar{R}	Izid K-W-preizkusa	
			χ^2	P
Učenci naj se v OŠ učijo dva obvezna tuja jezika.	Podravska	96,40	16,848	0,001
	Pomurska	112,28		
	Osrednjeslovenska	117,38		
	Goriška	75,94		
Če bi se učenci učili dva obvezna tuja jezika, bi jim šola lahko kot izbirni predmet ponudila še tretji tuji jezik.	Podravska	103,93	7,867	0,049
	Pomurska	104,61		
	Osrednjeslovenska	111,35		
	Goriška	82,11		
Učencem naj šola drugi tuji jezik ponudi le kot izbirni predmet.	Podravska	106,80	4,247	0,236
	Pomurska	95,09		
	Osrednjeslovenska	90,21		
	Goriška	109,90		
Prvi obvezni tuji jezik naj bo angleški jezik.	Podravska	106,20	55,624	0,000
	Pomurska	53,32		
	Osrednjeslovenska	128,70		
	Goriška	113,78		
Drugi obvezni tuji jezik naj bo nemški jezik.	Podravska	118,33	61,621	0,000
	Pomurska	89,97		
	Osrednjeslovenska	138,35		
	Goriška	55,35		
Drugi obvezni tuji jezik naj bo jezik najbližje sosednje države.	Podravska	99,33	39,336	0,000
	Pomurska	94,30		
	Osrednjeslovenska	69,61		
	Goriška	138,76		

Kot je razvidno iz preglednice, samo v trditvi, naj učencem šola ponudi drugi tuji jezik le kot izbirni predmet, razlika ni statistično značilna. Prva trditev, pri kateri se kaže statistično značilna razlika ($P = 0,001$), je, da naj se učenci v osnovni šoli učijo dva obvezna tuja jezika. S to trditvijo se najbolj strinjajo starši iz Osrednjeslovenske in Pomurske regije, najmanj pa starši iz Goriške regije. Statistično značilna razlika se kaže tudi v izjavi, da če bi se učenci učili dva obvezna tuja jezika, bi jim šola kot izbirni predmet lahko ponudila še tretji tuji jezik, s čimer se ponovno najbolj strinjajo starši iz Osrednjeslovenske regije, najmanj pa starši iz Goriške regije. Starši iz Osrednjeslovenske regije se tudi najbolj strinjajo, da naj bo prvi

obvezni tuji jezik angleščina (verjetno zaradi tujejezikovne komunikacije s tujimi poslovnimi partnerji, turizma), najmanj pa se s tem stališčem strinjajo starši iz Pomurske regije (veliko prebivalcev te regije je zaposlenih v sosednji Avstriji), zato tudi v tej trditvi prihaja do statistično značilne razlike ($P = 0,000$). Prav tako se starši iz vseh štirih regij ne strinjajo enako z izjavo, da naj bo drugi obvezni tuji jezik nemščina, zato potrdimo statistično značilno razliko v omenjeni izjavi ($P = 0,000$). Glede nemščine kot drugega obveznega tujega jezika se najbolj strinjajo starši iz Osrednjeslovenske regije (starši so ozaveščeni o večjezičnosti in medkulturnosti), najmanj pa starši iz Goriške regije, ki meji na Italijo in zaradi medsosedskega okolja ohranjajo ter razvijajo italijanski jezik in kulturo ter vzgajajo učence za spoštovanje in razumevanje narodne in kulturne drugačnosti (Novak Lukanovič, Zudič Antonič in István Varga, 2011). Zadnja trditev, pri kateri se kaže statistično značilna razlika ($P = 0,000$), je, da naj bo drugi obvezni tuji jezik jezik najbližje sosednje države. S to trditvijo se najbolj strinjajo starši iz Goriške regije, najmanj pa starši iz Osrednjeslovenske regije. Zaradi bližine meje z Italijo lahko sklepamo, da si starši iz Goriške regije verjetno bolj želijo, da bi se njihovi otroci v šoli učili jezik sosedov (italijanščino). Nekoliko preseneča, da prebivalci Pomurske regije, kjer se na narodno mešanem območju v Prekmurju učijo jezik sosednje države, torej madžarščino, niso izrazili višjega strinjanja s to trditvijo, saj jim sistem to omogoča. Oba jezika (slovenščina in madžarščina) imata tako status učnega jezika kot učnega predmeta in sta enakovredna pri sporazumevanju med poukom in zunaj njega ter pri delovanju šole na ustni in pisni ravni (Lukanovič idr., 2011).

3. Stališča staršev do pomembnosti znanja tujih jezikov

Preglednica 5: Števila (f) in strukturni odstotki (f %) staršev glede na njihova stališča do pomembnosti tujih jezikov

Trditve	Števila in strukturni odstotki	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Se strinjam	Popolnoma se strinjam	Skupaj
Če hočeš biti v življenju uspešen, je dobro, da obvladaš dva tuja jezika.	f	4	18	26	74	78	200
	f %	2,0	9,0	13,0	37,0	39,0	100,0
Znanje najmanj dveh tujih jezikov povečuje možnost zaposlitve v Sloveniji.	f	8	24	29	81	58	200
	f %	4,0	12,0	14,5	40,5	29,0	100,0

Trditve	Števila in strukturni odstotki	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Se strinjam	Popolnoma se strinjam	Skupaj
Znanje najmanj dveh tujih jezikov povečuje možnost zaposlitve v tujini.	f	1	3	9	73	114	200
	f %	0,5	1,5	4,5	36,5	57,0	100,0
V službi in v osebnem življenju popolnoma zadošča, da obvladamo le en svetovni jezik (npr. angleščino).	f	11	36	61	76	16	200
	f %	5,5	18,0	30,5	38,0	8,0	100,0

Večina anketiranih staršev (76,0 %) meni, da je dobro obvladati dva tuja jezika ter da znanje dveh tujih jezikov poveča možnost zaposlitve v Sloveniji (69,5 %). 93,5 % staršev meni, da znanje najmanj dveh tujih jezikov povečuje možnost zaposlitve v tujini, veliko manj staršev (38,0 %) pa se strinja z izjavo, da v službi in v osebnem življenju popolnoma zadošča, da obvladamo le en svetovni jezik (npr. angleščino). Rezultati nekaterih raziskav (npr. Edwards, 1985) potrjujejo vpliv ekonomskega faktorja na rabo in izbiro tujih jezikov, država pa naj bi pri oblikovanju jezikovnoizobraževalne politike ta ekonomski vidik tudi upoštevala (Wodak in Menz, 1990).

Preglednica 6: Izid Kruskal-Wallisovega (K-W) preizkusa razlik v stališčih staršev do pomembnosti tujih jezikov glede na regijo

Trditve	Regija	\bar{R}	Izid K-W-preizkusa	
			χ^2	P
Če hočeš biti v življenju uspešen, je dobro, da obvladaš dva tuja jezika.	Podravska	109,62	13,799	0,003
	Pomurska	91,92		
	Osrednjeslovenska	118,44		
	Goriška	82,02		
Znanje najmanj dveh tujih jezikov povečuje možnost zaposlitve v Sloveniji.	Podravska	99,73	16,664	0,001
	Pomurska	95,18		
	Osrednjeslovenska	125,48		
	Goriška	81,61		

Trditve	Regija	\bar{R}	Izid K-W-preizkusa	
			χ^2	P
Znanje najmanj dveh tujih jezikov povečuje možnost zaposlitve v tujini.	Podravska	99,08	12,225	0,007
	Pomurska	94,06		
	Osrednjeslovenska	121,06		
	Goriška	87,8		
V službi in v osebnem življenju popolnoma zadošča, da obvladamo le en svetovni jezik (npr. angleščino).	Podravska	113,55	8,829	0,032
	Pomurska	107,11		
	Osrednjeslovenska	82,57		
	Goriška	98,77		

Iz preglednice 6 je razvidno, da se v vseh trditvah staršev kaže statistično značilna razlika. Trditvev, da če hočeš biti v življenju uspešen, je dobro, da obvladaš dva tuja jezika, je prva, pri kateri se kaže statistično značilna razlika ($P = 0,003$). Najbolj se s to trditvijo strinjajo starši iz Osrednjeslovenske regije, sledijo starši iz Podravske regije, najmanj pa se z omenjeno trditvijo strinjajo starši iz Goriške regije. Podobno je s trditvijo, da znanje najmanj dveh tujih jezikov povečuje možnost zaposlitve v Sloveniji, s katero se najbolj strinjajo starši iz Osrednjeslovenske regije, najmanj pa spet starši iz Goriške regije. Tudi v tej trditvi staršev se kaže statistično značilna razlika ($P = 0,001$). Da znanje najmanj dveh tujih jezikov povečuje možnost zaposlitve v tujini, je tretja trditvev, s katero potrdimo statistično značilno razliko ($P = 0,007$). Tudi s to trditvijo se najbolj strinjajo starši iz Osrednjeslovenske regije, sledijo starši iz Podravske regije, najmanj pa se z omenjeno trditvijo strinjajo starši iz Goriške regije. S trditvijo, da v službi in v osebnem življenju popolnoma zadošča, da obvladamo le en svetovni jezik (npr. angleščino), se najmanj strinjajo starši iz Osrednjeslovenske regije, sledijo starši iz Goriške regije, najbolj pa se strinjajo starši iz Podravske regije. Tudi v tem stališču staršev se kaže statistično značilna razlika ($P = 0,032$).

Preglednica 7: Izid analize variance preverjanja razlik v stališčih staršev do pomembnosti tujih jezikov v celoti glede na regijo

Stališča staršev do pomembnosti tujih jezikov v celoti	Regija	n	\bar{x}	s	Preizkus homogenosti varianc		Preizkus razlik aritmetičnih sredin	
					F	P	F	P
	Podravska	50	18,240	1,779	2,449	0,065	10,365	0,000
	Pomurska	50	17,220	2,252				
	Osrednjeslovenska	50	18,620	2,166				
	Goriška	50	16,360	2,686				
	Skupaj	200	17,610	2,397				

Iz preglednice je razvidno, da je predpostavka o homogenosti varianc upravičena, vendar se kaže tendenca ($P = 0,065$), razlika med aritmetičnimi sredinami v stališčih staršev do pomembnosti tujih jezikov glede na regijo pa je statistično značilna ($P = 0,000$). Nadaljnje analize razlik med po dvema regijama (Tukeyjev preizkus) kažejo na obstoj statistično značilne razlike v stališčih staršev do pomembnosti znanja tujih jezikov med starši iz Podravske in iz Goriške regije ($P = 0,000$), med starši iz Pomurske in iz Osrednjeslovenske regije ($P = 0,011$) ter med starši iz Goriške in iz Osrednjeslovenske regije ($P = 0,000$). Povprečje aritmetičnih sredin (\bar{x}) kaže, da je otrokovo znanje tujih jezikov najpomembnejše staršem iz Osrednjeslovenske ($\bar{x} = 18,620$) in iz Podravske regije ($\bar{x} = 18,240$), nekoliko manj staršem iz Pomurske regije ($\bar{x} = 17,220$), najmanj pa staršem iz Goriške regije ($\bar{x} = 16,360$).

Razprava

Na osnovi naše raziskave lahko zaključimo, da je prepričevanje nestrokovne javnosti o smotrnosti učenja tujih jezikov v otroštvu potrebno. Pri uvajanju novosti in sprememb v šolski prostor so starši enakovreden partner, vpletenost staršev v otrokovo izobraževanje pa je pomembno tudi pri učenju tujih jezikov. Pri učenju tujih jezikov ima velik vpliv podpora staršev (Jones, 2009). Tudi če starši nimajo ustreznega tujejezikovnega znanja, je pomembno, da se zanimajo za otrokovo učenje tujega jezika, se z otrokom pogovarjajo o temah in snovi pri tujem jeziku, ga spodbujajo in sodelujejo s šolo oziroma z učitelji tujega jezika (Cotton in Wiklund, 2007). Če starši učenju in znanju tujih jezikov pripisujejo pomembnost, potem bodo imeli tudi otroci pozitiven odnos do učenja tujih jezikov (Bartram, 2006; Henkel, 2009).

Glede vprašanja, kdaj začeti z učenjem tujega jezika, največ staršev meni, da je najprimernejši začetek prvo vzgojno-izobraževalno obdobje v osnovni šoli (od prvega do četrtega razreda), starši iz Osrednjeslovenske regije pa menijo, da naj bi otroci z učenjem tujega jezika začeli že v vrtcu (npr. otroci kažejo prednosti pri izgovarjavi, melodiji in intonaciji tujega jezika, visoke jezikovne možnosti posnemanja jezika, dobra sposobnost medkulturnega pluralizma). Po podatkih Eurydice (2005) večina šol evropskih držav s poukom tujega jezika začenja pri šestih letih oziroma v prvem razredu osnovne šole.

Kar precej staršev meni, da naj bi se otroci v osnovni šoli učili dva obvezna tuja jezika, skoraj polovica staršev, med katerimi prevladujejo starši iz Osrednjeslovenske regije, pa želi, da šola učencem kot izbirni predmet ponudi še tretji tuji jezik. Večina staršev želi, da se njihovi otroci v šoli učijo angleščino, kot drugi tuji jezik pa se jim zdi najbolj ustrezna nemščina, razen staršem iz Goriške regije. Kot poročajo nekateri viri (npr. Bourdieu, 1991), na oblikovanje odnosa posameznika do tujega jezika vpliva poseben status tega jezika oziroma njegova prestižnost in posledično

se je izkazalo, da pragmatično vrednost jezika zaznamujeta ekonomski interes za učenje in znanje jezika (npr. vstop v Evropsko unijo, koristi pri poslovanju). Večina staršev tudi meni, da je za uspešno življenje potrebno obvladati dva tuja jezika in da ne zadošča le znanje enega, čeprav svetovnega tujega jezika (npr. angleščine), ter se zaveda večjezičnosti kot prednosti v poslovnih, političnih in izobraževalnih kontekstih. Povzamemo lahko, da starši učencev iz Osrednjeslovenske regije tujim jezikom pripisujejo večjo pomembnost kot starši iz preostalih treh regij, čeprav Rakovec (2009) na primer ugotavlja, da se le redki starši odločajo, da bi sami prevzeli del odgovornosti za dobro tujejezikovno znanje svojih otrok. Pri tem je zagotovo potrebno upoštevati tudi razlog, da se mnogi starši v znanju tujih jezikov ne počutijo dovolj suverene, vendar je avtorica zasledila precejšen odpor tudi pri starših, ki so navajali veliko let učenja tujih jezikov in so svoje znanje tujih jezikov ocenjevali kot dobro. Avtorici nedavne raziskave Žakelj in Ivanuš Grmek (2010) opažata močno povezanost učenčevih dosežkov z izobrazbo populacije v regiji kot tudi z dohodki; to lahko deloma potrdimo tudi v naši raziskavi. Kot je razvidno iz rezultatov raziskave, učenju tujih jezikov največjo pomembnost pripisujejo starši iz Osrednjeslovenske regije. Ta regija ima tudi najvišje kazalce pri dohodku in izobrazbi in številne raziskave (Parks in Bauer, 2002; Yeung, Linver in Brooks Gunn, 2002; Walker, Grennwood, Hart in Carta, 1994) potrjujejo povezavo med izobrazbo staršev in njihovimi pričakovanji, stališči in ambicijami. Bolj izobraženi starši imajo tudi višja pričakovanja do svojih otrok in so bolj ambiciozni (Tizard, Blatchford, Burke, Farquhar in Plewis, 1988; Wells, 1987). V Pomurski regiji, ki ima najnižje kazalce pri izobrazbi in dohodku, starši učenju tujih jezikov pripisujejo manjšo pomembnost, kar je nekoliko presenetljivo, saj je veliko delavcev te regije zaposlenih v sosednji Avstriji in je znanje nemščine nujno potrebno. Kroeger (2005) navaja, da manj izobraženi starši z nižjimi dohodki manj podpirajo učenje tujih jezikov, rezultati nekaterih raziskav (Watzke, 2003) pa tudi kažejo, da so delavci z nizkimi dohodki prepričani, da otroci ne potrebujejo jezikovnega znanja. Verjetno pa ima nemščina v tej regiji pomemben status, saj ljudem omogoča delo preko meje. Nekoliko nas vendar presenečajo rezultati iz Goriške regije, kjer kazalci pri dohodku in izobrazbi niso tako nizki, starši iz te regije pa so v glavnem najmanj podpirali učenje tujih jezikov. Morda so med anketiranimi starši iz Goriške regije prevladovali starši, ki ne potrebujejo znanja tujih jezikov ali so z učenjem tujega jezika sami imeli slabe izkušnje, saj na stališča staršev vplivajo lastne izkušnje in odnos do tujih jezikov (Bartram, 2006; Cooper in Maloof, 1999; Kroeger, 2005).

Rezultati raziskave kažejo pozitivna stališča staršev do učenja tujih jezikov, s kritično podporo šolske jezikovne politike pa lahko starši bistveno vplivajo na učenje in poučevanje tujih jezikov. Pomembno je, da pedagoško osebje sodeluje s starši in razvije partnerstvo, ki je občutljivo na socialne in kulturne dejavnike, ki (so)oblikujejo vrednote, cilje in načine sodelovanja staršev z izobraževalnimi institucijami ter posledično zvišajo učne dosežke učencev. Zato lahko rezultati naše raziskave predstavljajo podlago za nadaljnje raziskave glede vpliva stališč

staršev do učenja tujih jezikov v vseh slovenskih statističnih regijah ter primerjavo med njimi.

LITERATURA

Bartram, B. (2006). An examination of perceptions of parental influence on attitudes to language learning. *Educational Research*, 48 (2), 211–221.

Beacco, J. C. in Byram, M. (2003). *Guide for the Development of Language Education Policies in Europe: From Linguistic Diversity to Plurilingual Education. Language Policy Division*. Strasbourg: Council of Europe.

Bem, D. J. (1970). *Beliefs, attitudes, and human affairs*. Belmont, CA: Brooks/Cole Publishing Company.

Bourdieu, P. (1991). *Language and Symbolic Power*. Cambridge: Polity Press.

Brumen, M. (2003). *Pridobivanje tujega jezika v otroštvu*. Ljubljana: DZS.

Cooper, T. C. in Maloof, V. M. (1999). Parent involvement in teaching elementarylevel Chinese, Japanese, and Korean. *Journal of Educational Research*, 92, 176–184.

Cotton, K. in Wiklund, K. R. (2007). Parent Involvement in Education. School Improvement Research Series. Pridobljeno 16. 4. 2013, s http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericDocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/19/cf/c2.pdf.

Čagran, B., Brumen, M. in Fras Berro, F. (2009). Stajališta roditelja o poučavanju i učenju stranog jezika u slovenskim vrtićima. V L. Vujičić in M. Duh (ur.), *Interdisciplinarni pristup učenju: put ka kvalitetnijem obrazovanju djeteta : znanstvena monografija : a path to more quality education of children : scientific monography* (str. 55–70). Rijeka: Učiteljski fakultet; Maribor: Pedagoška fakulteta.

Čok, L., Skela, J., Kogoj, B. in Razdevšek Pučko, C. (1999). *Učenje in poučevanje tujega jezika, smernice za učitelje v drugem triletju osnovne šole*. Koper: Znanstveno-raziskovalno središče Republike Slovenije.

Edwards, J. (1985). *Language, Society, Identity*. Oxford: Basil Blackwell.

Elliot, I. (1996). At home in the global village. *Teaching PreK-8*, 26, 34–38.

European Commission. (2001). *Eurobarometer 54*. Brussels: European Commission. Pridobljeno 26. 2. 2013, s http://ec.europa.eu/languages/documents/2001-special-eurobarometer-survey-54-europeans-and-languages-report_en.pdf.

European Commission. (2012). *Special Eurobarometer 386: Europeans and their Languages*. Pridobljeno 26. 2. 2013, s http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_386_en.pdf.

Eurydice. (2005). *Key Data on Teaching Languages at School in Europe*. Brussels: European Commission.

Fras Berro, F. in Deutsch, T. (2007). *Tuji jeziki v vrtcih*. Ljubljana: ZRSŠ.

Harley, B. (1998). "The Outcomes of Early and Later Language Learning," v Myriam Met, ed., *Critical Issues in Early Second Language Learning*. Glenview, IL: Scott Foresman Addison-Wesley Publishing Co.

Heining Boynton, A. L. (1993). The parent factor in FLES. V W. N. Hatfield (ur.), *Visions and reality in foreign language teaching: Where we are, where we are going* (str. 85–93). Lincolnwood, IL: National Textbook Company.

Henkel, B. (2009). Motivation to learn a second language for minority students. *Practice and Theory in Systems of Education*, 4 (2), 63–78.

Ho, B. (2002). Application of Participatory Action Research to Family-School Intervention. *School Psychology Review*, 31 (1), 106. Retrieved from Academic Search Complete database.

Jacobson, L. (2005). Greek elementary pupils to learn second foreign language. *Education Week*, 24, 12.

Jones, C. (2009). Parental support and the attitudes of boys and girls to modern foreign languages. *Language Learning Journal*, 37 (1), 85–97.

Krashen, S. (1973). Lateralization, language learning and the critical period: Some new evidence. *Language Learning*, 23, 63–74.

Krashen, S. D., Scarcella, R. C. in Long, M. H. (1982). *Child-Adult Differences in Second Language Acquisition*. Rowley, MA: Newbury House.

Kroeger, J. (2005). Social heteroglossia: The contentious practice or potential place of middle-class parents in home-school relations. *The Urban Review*, 37, 1–30.

Lenneberg, E. (1967). *Biological foundations of language*. New York: Wiley.

Lipavic Oštir, A. in Jazbec, S. (ur.). (2010). *Pot v večjezičnost – zgodnje učenje tujih jezikov v 1. VIO osnovne šole*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Marjanovič Umek, L., Fekonja Peklaj, U., Hočevar, A. in Lepičnik Vodopivec, J. (2011). *Zasnova predšolske vzgoje v vrtcih*. Pridobljeno 26. 2. 2013, s <http://www.belaknjiga2011.si/pdf/resitve%20pss%20za%20vrtce.pdf>.

McLaughlin, B. (1985). *Second-language acquisition in childhood: Vol. 1. Preschool children*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Met, M. (1980). The rebirth of foreign languages in the elementary school. *Educational Leadership*, 37 (4), 321–323.

Novak Lukanovič, S., Zudič Antonič, N. in István Varga, Š. (2011). *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji*. Pridobljeno 23. 2. 2013, s http://www.belaknjiga2011.si/pdf/bela_knjiga_2011.pdf.

Penfield, W. in Roberts, L. (1959). *Speech and brain-mechanisms*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Pinker, S. (1994). *The Language Instinct*. New York: Morrow.

Pižorn, K. in Vogrinc, J. (2010). Stališča staršev do uvajanja tujih jezikov v 1. VIO osnovne šole. V A. Lipavic Oštir in S. Jazbec (ur.), *Pot v večjezičnost* (str. 90–105). Ljubljana: ZRSŠ.

Pižorn, K. (ur.). (2009). *Učenje in poučevanje dodatnih jezikov v otroštvu*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Rakovec, L. (2009). *Odnos staršev do učenja angleščine v prvem obdobju osnovnega šolanja*. Magistrsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.

Rivera, N. F. (1998). Effect of age at starting to learn English as a foreign language and amount of exposure on perception of English phonemes for speakers of Spanish and Catalan. *The Economist*, 32–41.

Singleton, D. (1989). *Language Acquisition: The Age Factor*. Clevedon, UK: Multilingual Matters.

Snow, C. E. in Hoefnagel Hohle, M. (1978). The critical period for language acquisition: Evidence from second language learning. *Child Development*, 49, 1114–1128.

Tizard, B., Blatchford, P., Burke, J., Farquhar, C. in Plewis, I. (1988). *Young children at school in the inner city*. London: Lawrence Erlbaum Associates.

Videmšek, M., Drašler, A. in Pišot, R. (2003). *Gibalna igra kot sredstvo za seznanjanje s tujim jezikom v zgodnjem otroškem obdobju*. Ljubljana: Fakulteta za šport.

Walker, D., Greenwood, C., Hart, B. in Carta, J. (1994). Prediction of School Outcomes Based on Early Language Production and Socioeconomic Factors. *Child Development*, 65 (2), 606–621.

Walker, C. L. in Tedick, D. J. (2000). Bilingual education, English as a second language, and foreign language education: Movement to a center. V D. Birchbichler in R. M. Terry (ur.), *Reflecting on the past to shape the future* (str. 223–244). Lincolnwood, IL: National Textbook Co.

Watzke, J. L. (2003). *Lasting change in foreign language education: A historical case for change in national policy*. Westport, CT: Praeger Publishers.

Wells, G. (1987). *The meaning makers: children learning language and using language to learn*. London: Hodder and Stoughton.

Wodak, R. in Menz, F. (ur.). (1990). *Sprache in der Politik. Politik in der Sprache. Analysen zum öffentlichen Sprachgebrauch*. Celovec: Drava.

Yeung, W. J., Linver, M. R. in Brooks Gunn, J. (2002). How Money Matters for Young Children's Development: Parental Investment and Family Processes. *Child Development*, 73 (6), 61–79.

Žakelj, A. in Ivanuš Grmek M. (2010). *Povezanost rezultatov pri nacionalnem preverjanju znanja s socialno-kulturnim okoljem učencev, poukom in domačimi nalogami*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.